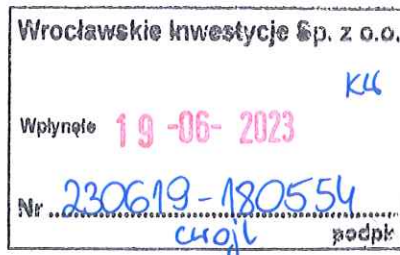

Wrocław, 17.06.2023 r.

**Wrocławskie Inwestycje Sp. z o.o.
ul. Ofiar Oświęcimskich 36
50-059 Wrocław**

TT.071.26.23.RJ

1192
L.dz. /2023

Dotyczy: Budowy Cmentarza Komunalnego przy ul. Ibn Siny Awicenny we Wrocławiu.

W odpowiedzi na pismo 230406-07140-DP-grzei-13-aktualizacja wytycznych/178462 z dnia 06.04.2023 r. przekazujemy dodatkowe, oprócz ujętych w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego cmentarza komunalnego przy ul. Awicenny we Wrocławiu, wytyczne programowe dla cmentarza:

Orientacyjna struktura miejsc grzebalnych w podziale na rodzaje:

- 1) Groby ziemne pojedyncze – 28%.
- 2) Groby ziemne rodzinne – 30,5%.
- 3) Groby ziemne dziecięce – 2%.
- 4) Groby ziemne urnowe dwumiejscowe w pionie – 25%.
- 5) Groby ziemne urnowe rodzinne czteromiejscowe – 3%.
- 6) Nisze w kolumbariach – 6%.
- 7) Groby murowane – 5% (ewentualnie do zagospodarowania w rejonie grobów ziemnych rodzinnych).
- 8) Groby zasłużonych (w tym weteranów) – 0,5%.
- 9) Ossuarium na prochy/szczątki (można wyróżnić dwa – na szczątki pochodzące z likwidacji grobów na terenie aktualnych cmentarzy komunalnych, na szczątki pochodzące z innych terenów).

Powyższe orientacyjne dane opracowano na podstawie faktycznego zestawienia pochodzącego z Cmentarza Komunalnego Psie Pole i mogą być traktowane jako wynikające ze społecznego zapotrzebowania. Nie musi ono wszakże pokrywać się z możliwościami terenowymi i optymalizacją kosztową.

Obiekt powinien być zaprojektowany zgodnie z obowiązującymi przepisami. Aktualnie obowiązującym jest Rozporządzenie Ministra infrastruktury z dnia 7 marca 2008 r., w sprawie wymagań, jakie muszą spełniać cmentarze, groby i inne miejsca pochówku zwłok i szczątków (Dz.U. z 2008 r. nr 48 poz. 284). Nadmieniam przy tym, że istnieje projekt ustawy o cmentarzach i chowaniu zmarłych, którego wejście w życie aktualnie przewidywane jest na luty 2024 r. Projekt nie zawiera treści w/w rozporządzenia (planowane jest wprowadzenie nowego jako aktu wykonawczego do ustawy), natomiast uwzględnia:

— zasady zakładania, rozszerzania, utrzymywania i zarządzania cmentarzami oraz ich likwidacji,

- zasady lokalizacji krematoriów, domów pogrzebowych, grobów, katakumb i kolumbariów,
- wymagania jakim powinny odpowiadać cmentarze, krematoria, kostnice, domy pogrzebowe, groby, ossaria, krypty, katakumby i kolumbaria.

Poniżej przedstawiamy dodatkowe uwagi w zakresie uwarunkowań realizacyjnych:

1. Architektura:

- 1) Obiekt powinien być wyposażony w dom przedpogrzebowy - kaplicę (z salą ceremonialną i chłodniami), budynki administracyjno-biurowe i handlowo-usługowe, w tym lokal gastronomiczny, portiernię, ogólnodostępne toalety, plac gospodarczy z wiatą/garażem na sprzęt (rowery, melexy, pick-upy itp.), kolumbaria,
- 2) obiekty handlowo-usługowe z toaletami publicznymi zlokalizowanie w głównych strefach wejściowych,
- 3) kolumbaria o wysokości max. 4 kondygnacji, uwzględniające nisze z miejscami na kwiaty, znicze (można przewidzieć nisze urnowe na więcej niż 3 urny – wielopokoleniowe)
- 4) rozplanowanie ogólnodostępnych toalet samoobsługowych (wejście na kartę/bilon) z uwzględnieniem optymalnej odległości dojścia,
- 5) uwzględnienie rozwiązań typu OZE oraz racjonalnego gospodarowania wodami opadowymi.

2. Zagospodarowanie:

- 1) ogrodzenie cmentarza,
- 2) pola grzebalne nie większe niż 20 rzędów grobów po max.30 grobów, odległości między rzędami –
- 3) pola grzebalne o jednolitej kategorii grobów – tylko pojedyncze, tylko rodzinne, tylko groby murowane itp.,
- 4) brak jakichkolwiek nasadzeń wewnątrz pól grzebalnych,
- 5) ewentualne szpalery żywopłotów tylko i wyłącznie na obrzeżach pól grzebalnych,
- 6) dobór gatunków drzew i krzewów, które w minimalnym stopniu zanieczyszczają teren (np. rośliny iglaste) i nie utrudniają komunikacji (świerki – rozłożyste u podstawy) oraz gatunków wytrzymałych – dęby, graby, platany, jawory i inne,
- 7) układ grobów: przejście [nogi-głowa] [głowa-nogi] przejście itd., celem oszczędności miejsca na cmentarzu,
- 8) przejścia między rzędami grobów optymalnie – 2 m, ze względu na oszczędność miejsca -min. 1,5 metra,
- 9) wymiary grobów odpowiadające minimalnym wymiarom określonym w Rozporządzeniu Ministra Infrastruktury,
- 10) odstępy między grobami po bokach i od wezglowia wynoszące 0,5 m,
- 11) pola grzebalne na planie najbardziej zbliżonym do prostokąta, z unikaniem kątów ostrych, łuków (utrudniona obsługa i zagospodarowanie),
- 12) punkty poboru wody w narożnikach pól grzebalnych maksymalnie po 2 szt. na każde pole (naprzemiennie),
- 13) utwardzone stanowiska na odpady w narożnikach pól grzebalnych oraz przy ogrodzeniu wzdłuż ciągów komunikacyjnych,
- 14) na każdym stanowisku zestaw 4 kontenerów do selektywnej zbiórki odpadów (2 duże kontenery na odpady zmieszane i BIO oraz 2 małe pojemniki na szkło i odpady plastikowe ze zniczy),

- 15) stanowiska na kontenery usytuowane możliwie wzdłuż alei utwardzonych,
- 16) kontenery na odpady przy wejściach powinny mieć większe stanowiska z możliwością dostawienia dodatkowych kontenerów w okolicach 1 listopada, ogrodzenie stanowisk na odpady za pomocą zieleni lub innego rozwiązania, (związane ze społecznym brakiem aprobaty dla lokalizacji grobu bliskiej osoby przy stanowiskach na odpady),
- 17) nasadzenia zieleni zaprojektowane z uwzględnieniem docelowych wymiarów roślin (np. świerki nie sprawdzają się przy polach ze względu na duży obwód korony u podstawy),
- 18) zapewnienie miejsc składowania ziemi do użytku ogólnego,
- 19) zapewnienie placu gospodarczego na potrzeby ewentualnych prac i remontów (miejsce postoju pojazdów służbowych, maszyn budowlanych, barakowozu pracowników, przenośnej toalety, skład materiałów) z możliwością podłączenia wody i dostępem do prądu (w tym stacja szybkiego ładowania dla pojazdów elektrycznych),
- 20) zlokalizowanie ławek parkowych i koszy na śmieci przy placach i głównych alejkach cmentarza,
- 21) ewentualne inne akcenty małej architektury, jak np. pergole, gazony, fontanna, małe oczko wodne, gabloty informacyjne, tablice z mapami cmentarza, kierunkowskazy, oznakowanie pól, ograniczniki w narożnikach pól uniemożliwiające uszkodzenie grobu przez pojazdy itp.,
- 22) zaplanowanie zieleni izolacyjnej i wyznaczenie fragmentu przestrzeni o charakterze parkowym dla celów kontemplacyjnych.

3. Komunikacja:

- 1) Aleje główne w technologii asfaltowej, komunikacja drugiego rzędu o nawierzchni z kostki brukowej, pozostałe aleje tłuczniowe z wierzchnią warstwą z mialu kamiennego,
- 2) skrzyżowania alejek cmentarnych z zapewnieniem łuków (unikaniem kątów ostrych, które prowokują „ścinanie” zakrętów przez większe pojazdy),
- 3) szerokość alejek głównych powinna zapewniać możliwość swobodnego mijania dwóch dużych samochodów (odpady, bieżące utrzymanie),
- 4) dodatkowy „zapasowy” wjazd dla pojazdów w celach gospodarczych (maszyny budowlane, szambo, śmieci itp.),
- 5) miejsca parkingowe przy kaplicy – na potrzeby osób niepełnosprawnych, osób starszych oraz obsługi do pogrzebu (na ok. 10 pojazdów osobowych),
- 6) zapewnienie wystarczającej ilości miejsc parkingowych przed wejściami na cmentarz i swobodnego wjazdu na teren cmentarza w oczekiwaniu na wjazd przy portierni,
- 7) nie rekomendujemy zaplanowania głównego wjazdu na teren cmentarza od strony torów kolejowych.

4. Infrastruktura:

- 1) należy zapewnić instalację drenażową cmentarza,
- 2) należy rozważyć miejsce usytuowania zlewni wody z uwzględnieniem wskazań piezometrów,
- 3) zapewnienie odprowadzenia wody deszczowej do miejskiej kanalizacji burzowej, wykorzystanie jej do nawadniania roślin na terenie cmentarza (ogródki deszczowe),
- 4) zapewnienie odprowadzenia ścieków do miejskiej kanalizacji sanitarnej,

- 5) studnia głębinowa oraz sieć wody gospodarczej,
- 6) zapewnienie wymaganego ciśnienia w hydroforach (ppoż),
- 7) oświetlenie elektryczne głównych ciągów komunikacyjnych oraz obiektów (kaplica, biuro, WC, kolumbaria itp.),
- 8) monitoring wizyjny kluczowych miejsc: bramy i furtki (szlabany – automatyczny system monitoringu wjazdów), biuro, kaplica, plac gospodarczy, kolumbarium, główne ciągi komunikacyjne oraz ogrodzenia.

5. Uwagi ogólne:

- 1) jak wspomniano we wstępie obecnie na poziomie ministerialnym procedowany jest projekt ustawy o cmentarzach i chowaniu zmarłych, która nakłada nowe wymagania m.in. odnośnie kwestii planowania cmentarzy (planowane wejście w życie wraz z aktami wykonawczymi – luty 2024),
- 2) w początkowych latach istnienia cmentarza przewiduje się zagospodarowanie 500 miejsc rocznie, z tego 300 ziemnych i 200 urnowych; bserwuje się na przestrzeni ostatnich lat wyraźnie zwiększone zainteresowanie pochówkami urnowymi, stąd nowy cmentarz powinien uwzględniać zwiększające się zapotrzebowanie na tego typu miejsca, których usytuowanie wydaje się być zasadne szczególnie w obszarach o niekorzystnym poziomie wód gruntowych,
- 3) wskazane jest etapowanie zagospodarowania cmentarza ze względu na degradację niewykorzystywanej infrastruktury (kolumbaria, studnie, alejki), co rodzi koszty nie znajdujące pokrycia w przychodach.

DYREKTOR

Anna Ciestowska

Otrzymują :

1. Adresat
2. TT a/a

Sprawę prowadzi: **Ryszard Jaworowski, tel. 071 328 70 20 w. 35**